

Η διοίκηση ως θεσμός

- Αντιπαραβολή με άλλες μορφές κοινωνικών οργανώσεων (ομοιότητες, διαφορές).
- Είναι κάθε θεσμός αντανάκλαση του κοινωνικού συστήματος?
  - Πχ. Το σχολικό σύστημα αντανάκλα το κοινωνικό σύστημα?
  - Ταυτίζονται οι εξειδικευμένοι θεσμοί με τη γενική λειτουργία του κοινωνικού έλεγχου?
  - Μήπως η προσέγγιση αυτή υποτιμά τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και λειτουργίες τους?

Η διοίκηση ως θεσμός

- A) προϊόν της κοινωνίας του οποίου η εξωτερική μορφή εξαρτάται από τον τύπο της κοινωνίας στην οποία εντάσσεται. Κοινά χαρακτηριστικά με κοινωνία και ιδιαιτερότητες σε σχέση με άλλες διοικήσεις
- B) είναι μια ιδιαίτερη κοινωνική μορφή με ιδιαίτερο τρόπο δράσης και λογική λειτουργίας. Κοινά χαρακτηριστικά με άλλες διοικήσεις και ιδιαιτερότητες με άλλους θεσμούς

Η διοίκηση ως θεσμός

A) προϊόν της κοινωνίας.

πρότυπο κοινωνικής οργάνωσης και δράσης, αντιλήψεις, αναπαραστάσεις, κυρίαρχες αξίες.

Προκύπτει από την ανάγκη διαφοροποίησης και κοινωνικού καταμερισμού του έργου

A. Μορφολογία

- Ο όρος θεσμός σημαίνει είτε τις κατεστημένες κοινωνικές μορφές, είτε τις διαδικασίες με τις οποίες οργανώνεται η κοινωνία
- Κοινωνικά φαινόμενα απρόσωπα και συλλογικά που παρουσιάζουν μονιμότητα, συνέχεια και σταθερότητα.

A. Μορφολογία

- Η διαδικασία θεσμοποίησης είναι μια δυναμική, διαλεκτική διαδικασία, αποτέλεσμα της συνεχούς έντασης των οργανωμένων συνόλων και των δυνάμεων που τα κινούν.
- Η διαδικασία θεσμοποίησης εκφράζει την πρόσκαιρη και εφήμερη υπέρβαση αυτής της αντίφασης

A. Μορφολογία

- Κάθε θεσμός διατρέχεται από ανταγωνιστικές δυνάμεις που τον μεταβάλλουν διαρκώς.

A1. Η διαδικασία εδραίωσης

- Συγκρότηση γύρω από μια αρχή δράσης που αποτελεί το σημείο αναφοράς του στο κοινωνικό πεδίο. Καταλαμβάνει δηλαδή ένα γεωγραφικό ή λειτουργικό χώρο. Επιδιώκει την επιβίωσή του με διαρκείς προσαρτήσεις και χωρικές εξαπλώσεις

A1. Η διαδικασία εδραίωσης

- Οριοθετείται σε σχέση με άλλους θεσμούς – όρια κυριαρχίας του (σφαίρα αποκλειστικών αρμοδιοτήτων). Απορρίπτει κάθε εξωτερική ανάμιξη.

A2. Η διαδικασία διαφοροποίησης

- Οι θεσμοί αποτελούν διαιρεμένες και ιεραρχημένες ομάδες με ανταγωνιστική σχέση μεταξύ τους.
- Η ένταση αυτή είναι αναγκαία για την επιβίωσή τους.

A2. Η διαδικασία διαφοροποίησης

- Διάκριση στελεχών από το κοινό στο οποίο απευθύνεται.
  - Διαμόρφωση και επιβολή κανόνων στα υποκείμενα.
  - Σχέση ανισότητας και καταναγκασμού
    - Πως μετράμε την απόσταση αυτή?
      - Βαθμός επαγγελματοποίησης και γραφειοκρατικοποίησης
      - Βαθμός εξάρτησης πόρων

A2. Η διαδικασία διαφοροποίησης

- Καμία από τις 2 ομάδες (στελέχη και πελατεία) δεν είναι ομοιογενείς αλλά αντιθέτως έντονα διαστρωματοποιημένες.
  - Διαφορετική διάθεση αποδοχής των κανόνων
  - Πχ. Μεταξύ διευθυντών και υφισταμένων
- Διαδικασία δόμησης του χώρου παρέμβασης κάθε θεσμού με την δημιουργία κατηγοριών και εξειδικεύσεων.
Συμβολή στην αναπαραγωγή και ισχυροποίηση του κοινωνικού διαχωρισμού

A3. Η διαδικασία ενοποίησης

- Εξάλειψη εσωτερικών αντιθέσεων, διατήρηση μιας συνεκτικότητας και ενότητας.
- Μια έντονα αντιφατική σχέση μεταξύ διαφοροποίησης και ενότητας

A3. Η διαδικασία ενοποίησης

- Τρεις βασικές αρθρώσεις
  - Κοινά συμφέροντα μελών – δημιουργία αίσθησης αλληλεγγύης έναντι του εξωτερικού περιβάλλοντος
  - Συμβολικές μορφές δημιουργία ταυτοτήτων
  - Θεσμοποιημένη εξουσία – στο όνομα του θεσμού

Α. Η διαδικασία θεσμοποίησης της ΔΔ

- Δημιουργία στη βάση του μονοπωλίου του καταναγκασμού που αποτελεί την ιδιαίτερη αρχή δράσης της
- Στηρίζεται στην αρχή της διαίρεσης της κοινωνικής εργασίας και σταδιακή μεταμόρφωση σε έναν επαγγελματοποιημένο μηχανισμό , ιεραρχημένο, διαφοροποιημένο που διατηρείται σε ενότητα μέσω της υποταγής.

Α. Η διαδικασία θεσμοποίησης της ΔΔ

- Η ενότητα διατηρείται μέσω της ανάπτυξης ενός λόγου ο οποίος καθιερώνει ταυτόχρονα την ιδιαιτερότητα της ΔΔ σε σχέση με άλλους κοινωνικούς θεσμούς και την αλληλεγγύη των συστατικών της στοιχείων (ιδεολογία δημόσιου συμφέροντος και δημόσιας υπηρεσίας)

Πως συνδέεται με την κοινωνία?

- Η διοίκηση εντός του κοινωνικού χώρου.
- Η διαφοροποίηση είναι μια πρακτική διεξόδου στην κοινωνία, ανταπόκριση στην πολυπλοκότητα
- Διάκριση πεδίων (πολιτικό-διοικητικό, οικονομικό, πολιτιστικό κλπ) με σχετική αυτονομία μεταξύ τους. Τάση διεύρυνσης της αυτονομίας λόγω της ανάπτυξης ιδιαίτερων θεσμών
- Πως τέμνονται μεταξύ τους?

Πως συνδέεται με την κοινωνία?

- Διαστρωμάτωση θεσμών
  - Μακροεπίπεδο (πολ. Σύστημα)
  - Μεσοεπίπεδο (άρθρωση συμφερόντων)
  - Μικροεπίπεδο (πχ. Οικογένεια)
    - Χωρική και λειτουργική διάσταση
- ιεράρχηση

Πως συνδέεται με την κοινωνία?

Είναι λοιπόν ένα κοινωνικό προϊόν. Η κοινωνία δηλαδή επιδρά στη διάθρωση της διοίκησης

A) σε στατικό επίπεδο – ομολογία αξιών, συμπεριφορών, προτύπων

B) σε ένα δυναμικό επίπεδο. Πως αλλάζει? – στατικότητα.

Ποιοι μηχανισμοί παράγουν την ομολογία αυτή?

Δύο σχήματα ερμηνείας:

α) Η όσμωση

β) Ο προσδιορισμός

α) Όσμωση

Ανταλλακτικές σχέσεις με άλλους θεσμούς. Ενεργεί έναντι άλλων θεσμών και δέχεται την ενέργειά τους.

Πολιτιστικά χαρακτηριστικά που επηρεάζουν σχέσεις εξουσίας στο εσωτερικό των οργανώσεων.

α) Όσμωση

Έμφαση σε πολιτισμικές παραδόσεις και ιδιαιτερότητες που επηρεάζουν:

- την αντίληψη των ορίων της εξουσίας
- τις κοινωνικές αξίες, συμπεριφορές πρότυπα κλπ.

Μεθοδολογικά η προσέγγιση αυτή ανάγει τα πολιτιστικά στοιχεία ως εξωγενείς, αυτόνομους παράγοντες. – η οργάνωση και λειτουργία της διοίκησης αντανακλά αυτά τα χαρακτηριστικά.

β) Η αρχή της ομοθεσίας - τρία αξιώματα

α) για κάθε δραστηριότητα απαιτείται δαπάνη ενέργειας – ενεργοποίηση πόρων

β) κάθε οργάνωση επιδιώκει την ελαχιστοποίηση αυτής της ενέργειας

γ) αυτό επιτυγχάνεται αν η οργάνωση είναι ομοθετική προς το περιβάλλον της

γ) Το παιχνίδι της πολλαπλής υπαγωγής

Κάθε άτομο δεν υπάγεται μόνο σε ένα θεσμό. Η πολλαπλή υπαγωγή ερμηνεύει φαινόμενα αμοιβαίων επιρροών.

Ο προσδιορισμός

Θεμελίωση θεσμών στο ίδιο υπόβαθρο

A) υπεροχή πολιτικής

B) υπεροχή οικονομίας

Γ) αιτιολογικός πλουραλισμός

Ο προσδιορισμός - υπεροχή πολιτικής

Κλασσική φιλελεύθερη άποψη. Οι διαφορές μεταξύ των κοινωνιών πηγάζουν από τις διαφορές στον τρόπο οργάνωσής τους.

Η κοινωνική ιεραρχία και τρόπος ανάπτυξης είναι αποτέλεσμα της οργάνωσης αυτής.

Η αλλαγή είναι αποτέλεσμα μεταβολών των δημοκρατικών προτιμήσεων

Ο προσδιορισμός - υπεροχή πολιτικής

Το κράτος έχει περιορισμένο βαθμό αυτονομίας. Εργαλειακή θεώρηση.

Τα δομικά χαρακτηριστικά του εξαρτώνται από το πολιτικό καθεστώς που καθορίζει όρους και προϋποθέσεις μεταβίβασης/παραχώρησης εξουσίας και αρμοδιοτήτων.

Πχ. Μονοκομματισμός ή πολυκομματισμός

Ο προσδιορισμός - υπεροχή οικονομίας

Το κράτος έχει περιορισμένο βαθμό αυτονομίας. Εργαλειακή θεώρηση.

Τα δομικά χαρακτηριστικά του εξαρτώνται από το οικονομικό σύστημα που καθορίζει όρους και προϋποθέσεις μεταβίβασης/παραχώρησης εξουσίας και αρμοδιοτήτων.

Πχ. Καπιταλισμός / σοσιαλισμός

Ο προσδιορισμός - υπεροχή οικονομίας

1. Ο τρόπος παραγωγής καθορίζει και τις λειτουργίες και τη διάρθρωση της διοίκησης
2. Είναι ταξικός μηχανισμός που οδηγεί στη διατήρηση αναπαραγωγή, ισχυροποίηση των κυρίαρχων σχέσεων παραγωγής

Ο προσδιορισμός – αιτιολογικός πλουραλισμός

1. Max Weber.
2. Σύμπτωση μεταξύ γραφειοκρατικής οργάνωσης και καπιταλιστικής οικονομίας
3. Οχι αποτέλεσμα ταξικής διάρθρωσης της κοινωνίας αλλά σύγκλισης τεχνικών (η ορθολογική οργάνωση υπερτερεί έναντι όλων των άλλων μορφών οργάνωσης_

Η Διοίκηση ως ιδιαίτερος κοινωνικός θεσμός

<http://kdp.pspa.uoa.gr/koutalakis.htm>

Η Διοίκηση ως ιδιαίτερος κοινωνικός θεσμός

- Ορισμός βάση των σκοπών
- Ορισμός βάση των μέσων δράσης

Ορισμός με βάση τους σκοπούς

- Αντίληψη της λειτουργίας της βάση κανονιστικών προτύπων (περιβολή με νομιμοποίηση).
  - Πχ. Διάκριση δημόσιου και ιδιωτικού δικαίου
  - Αντανακλά τη διάκριση δημόσιας και ιδιωτικής σφαίρας

Αρχή κεντρικού χαρακτήρα του κράτους

  - Αρχή διαχωρισμού μεταξύ πολιτικής και διοικητικής λειτουργίας

Αρχή του εργαλειακού χαρακτήρα της διοίκησης

A) Ο κεντρικός χαρακτήρας του κράτους

- **Κέντρο ολοκλήρωσης και ενοποίησης της κοινωνίας**
  - Άρθρωση εξομάλυνση κατευνασμός των συγκρούσεων
  - Πυρήνας της φιλελεύθερης σκέψης.
  - Ουδετερότητα και ανεξαρτησία ως εγγυητές
  - Πολιτική κοινωνία – γενικό συμφέρον
  - Κοινωνία των πολιτών - ατομικά, ιδιωτικά συμφέροντα

A) Ο κεντρικός χαρακτήρας του κράτους

- Υπέρβαση της διάκρισης μέσω μηχανισμών διαμεσολάβησης – γραφειοκρατία.
  - 2 έννοιες:
    - Το κράτος ως υπερασπιστής του δημόσιου συμφέροντος
    - Το κράτος ως διαιτητής

B) Η εργαλειακή θεώρηση της διοίκησης

- Εξειδίκευση, επάνδρωση από επαγγελματίες, μη εκλεγμένη, μη υπεύθυνη, δεν διαθέτει δική της νομιμοποίηση
- Διπλή υποταγή – λειτουργική και οργανική

Λειτουργική υποταγή

- ΣΤΙΣ επιλογές της πολιτικής εξουσίας
  - Προσφέρει τεχνοκρατικές εισροές (πληροφορίες)
  - Προσφέρει τεχνοκρατικές εκροές

Ο ρόλος της διοίκησης

